

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania G. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27
maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 5 grudnia 2018 r. oddalił apelację G. K. wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 10 stycznia 2018 r., w którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdzającej, że wnioskodawca od dnia 1 września 2013 r. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

W sprawie ustalono, że wnioskodawca prowadzi od dnia 26 lipca 2011 r. działalność gospodarczą. Poinformował organ rentowy, że od dnia 1 września 2013 r. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w słowackiej firmie R. S.r.o. Pismem z dnia 25 lipca 2013 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa

poinformowała o przeprowadzeniu kontroli u pracodawców zatrudniających pracowników o podejrzenie niskich zarobkach i znikomym zobowiązaniu pracy, której celem było sprawdzenie realnego wykonywania przez ich pracowników na terenie Słowacji. Podano w nim, że określone firmy w tym w R. s.r.o uznano, za tzw. firmy skrzynkowe, gdzie nie dochodzi do realnego wykonywania pracy. Na podstawie tej informacji w dniu 6 listopada 2013 r. organ rentowy ustalił, że od dnia 1 września 2013 r., na podstawie art. 11 ust. 3 lit.a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr (...), G. K. podlega ustawodawstwu polskiemu. Zaznaczył, że powyższe ustalenie ma charakter tymczasowy. Powyższe pismo o ustaleniu tymczasowego ustawodawstwa zostało przesłane do słowackiego ubezpieczyciela. Nie zgłosiła ona w trybie art. 16 ust. 3 rozporządzenia zastrzeżeń.

Sąd odwoławczy wskazał, że dla ustalenia podlegania określonemu systemowi ubezpieczeń społecznych przez osobę wykonującą równocześnie pracę najemną oraz pracę na własny rachunek na terenie różnych Państw Członkowskich Unii Europejskiej, mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr (...) z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L 04.166.1) - zwanego dalej "rozporządzeniem podstawowym" oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr (...) z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr (...) (Dz.U.UE.L284.1) - zwanego dalej "rozporządzeniem wykonawczym". W sprawie istotne znaczenie mają przepisy art. 16 ust. 1, 2, i 3 rozporządzenia wykonawczego. Zgodnie z art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia, osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, a stosownie do art. 16 ust. 2 wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu. Jak stanowi art. 16 ust. 3, tymczasowe określenie mającego

zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że stosowanie do art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zareagowała na tymczasowe określenie ustawodawstwa, co oznacza, że ustalenie to stało się ostateczne. W odpowiedzi na argumenty podnoszone przez skarżącego Sąd odwoławczy odwołał się do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, zgodnie z którym organ rentowy, jak również sądy polskie nie mają prawa ocenić ważności umowy o pracę zawartą na terenie innego kraju unijnego. Skuteczność podlegania ubezpieczeniom społecznym wykazywana jest poświadczeniem na formularzu A1, którego wnioskodawca nie przedłożył. W rezultacie, Sąd polski nie był uprawniony do podważania stanowiska słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która nie wystawiła formularza A 1 pracownikowi firmy. Postępowanie takie byłoby niezgodne z przyjętymi przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasadami, w tym wskazaną przez Trybunał w Luksemburgu zasadą lojalnej współpracy.

Skargę kasacyjną wywiódł ubezpieczony, zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p. w związku z art. 477¹⁴ k.p.c., art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, art. 5 w związku z art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego oraz art. 1 ust. 2 lit. c w związku z art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego.

W ocenie wnioskodawcy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ponieważ wbrew dyspozycji art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego uznano, iż skarżący podlega ustawodawstwu polskiemu, a nie została dla niego wydana przez właściwą instytucję miejsca wykonywania pracy, S. , prawomocna decyzja o charakterze prejudycjalnym, wyłączająca skarżącego z ubezpieczeń słowackich, a zatem, w dalszym ciągu istnieje w spornym okresie, transgraniczny zbieg do ubezpieczeń z uwagi na ważne zgłoszenie do ubezpieczeń słowackich. Na podstawie decyzji S. w B. z dnia 17 grudnia 2018 r. nr (...) uchylona została decyzja wyłączająca skarżącego z ubezpieczeń słowackich, co oznacza, iż skarżący dalej dysponuje w spornym okresie ważnym zgłoszeniem do ubezpieczeń

słowackich z tytułu zatrudnienia w spółce R. s.r.o. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Skarżący stoi na stanowisku, iż polskie instytucje są związane prawomocnymi rozstrzygnięciami innej instytucji właściwej, a zasada niepogarszania sytuacji pracownika w związku z korzystaniem przez niego ze swobody przemieszczania się oraz prawo do sprawiedliwego procesu wyrażone w art. 47 Karty Praw Podstawowych przemawia za tym, że powinno się w świetle art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, uwzględnić istnienie decyzji słowackiej instytucji właściwej, S. w B..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3,

poz. 52; z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). W przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie chodzi o wskazanie naruszenia prawa przez sąd *meriti*, choćby oczywistego, co dotyczy zwłaszcza uchybień w sferze prawa procesowego, lecz o to, aby wykazane uchybienia sądu skutkowały wydaniem oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 157/11, LEX nr 1215115). W rozpoznawanej sprawie skarżąca nie wykazała istnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Powołanie się na decyzję słowackiego ubezpieczyciela z dnia 17 grudnia 2018 r. nie stanowi o oczywistej trafności skargi kasacyjnej. Skarżący nie dostrzega, że postępowanie przed Sądem Najwyższym ma wyjątkowe właściwości. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W rezultacie, na tym etapie procedowania nie ma możliwości weryfikowania nowych dowodów, a także określania ich wpływu na dotychczasowe ustalenia faktyczne. Oznacza to, że powołanie się na wydanie decyzji z 17 grudnia 2018 r. nie może świadczyć o oczywistym naruszeniu przez Sąd odwoławczy powołanych w skardze przepisów.

Odwołujący się zapomina, że rozporządzenie podstawowe i wykonawcze zajmują się jedynie koordynacją zabezpieczenia społecznego, a to oznacza, że decyzje krajowych organów ubezpieczeniowych w przedmiocie podlegania ubezpieczeniu nie są automatycznie stosowalne w innych krajach unijnych. Unia Europejska nie ma bowiem jednolitego systemu zabezpieczenia społecznego. Dlatego wprowadzono mechanizm porządkujący z art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Ostateczne określenie ustawodawstwa w rozumieniu art 16 ust. 3 rozporządzenia jest wiążące. A zatem nie jest oczywiście uzasadniona skarga kasacyjna powołująca się na decyzje słowackiego ubezpieczyciela. Sąd odwoławczy trafnie podnosił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że miarodajnym dokumentem umożliwiającym zmianę dotychczasowych ustaleń w ramach procedury z art. 16 rozporządzenia wykonawczego jest poświadczenie

podlegania w spornym okresie ubezpieczeniu na terenie Słowacji wydane na formularzu A1. Przedstawienie takiego dokumentu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych umożliwia zweryfikowanie wiążącego ustalenia wydanego w procedurze z art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Powoływanie się na innego rodzaju okoliczności nie może świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Dlatego na podstawie art. 398² § 2 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.